

23.

Wartość moich zdolności, talentów, sprawności

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój integralny osoby

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Odkrywanie własnej indywidualności

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Umiejętność rozpoznawania i rozwijania własnych zdolności

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Rozwój osoby nie zależy od rodzaju talentów, ale od sposobu korzystania z nich.
- W jaki sposób rozwijać talenty, by rozwijały moją osobowość?
- Rozwój talentów a poczucie spełnionego życia.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Obowiązek rozwijania własnych umiejętności.
- Zdolności i talenty podkreślają wyjątkowość człowieka.
- Indywidualne umiejętności pomagają odnaleźć swoje miejsce w grupie.

Zasady

- Odkrywam i rozwijam własne zdolności.
- Korzystanie z talentów pomaga mi rozpoznać własną drogę życia.
- Wrodzone i nabyte zdolności wykorzystuję, by pomagać innym.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Rodzice jako pierwsi rozpoznają zdolności dziecka.
- Atmosfera rodzinna powinna zachęcać do rozwijania talentów dzieci.
- Kształtowanie zdolności i sprawności służy dobru ogółu.

Zasady

- Przeglądam się dziecku i pomagam mu rozeznąć jego talenty.
- Aprobuję te zachowania, które służą rozwijaniu zdolności dziecka.
- Wspieram dziecko w jego wysiłkach doskonalenia własnych sprawności.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Umiejętnie dobrane programy szkolne pomagają odkryć zdolności dzieci.
- Szkoła wychodzi naprzeciw zainteresowaniom uczniów.
- Szkoła stwarza warunki do rozwoju zainteresowań i sprawności uczniów.

Zasady

- Czuwam nad tym, aby szkoła była miejscem rozwijania zainteresowań uczniów.
- Oferuję uczniom szeroką gamę propozycji, które pozwolą im rozeznąć ukryte talenty.
- Zwracam uwagę na to, by uczniowie nie zaniedbali się w pracy nad kształtowaniem swoich zdolności.

- Nieustannie doskonalę swoje umiejętności pedagogiczne i zawodowe¹.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Proponuję uczniom odczytanie biblijnej przypowieści o talentach (Mt 25,14-30) i rozważenie jej w kontekście ich własnych przeżyć i doświadczeń. W ramach komentarza i dyskusji staram się uświadomić uczniom, że nie ma osoby, która by nie była obdarzona żadnymi zdolnościami, przez co każdy z nas jest indywidualnością. Praca nad sobą wymaga, aby talenty w sobie odnaleźć, rozwijać i zrobić z nich użytek dla dobra własnego i innych. Możemy również rozwijać swoje talenty mimo naszych niedoskonałości. Potrzebna jest do tego wiara w siebie, wysiłek i praca.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Poprzez odkrywanie, a następnie przypatrywanie się własnym zdolnościom i sprawnościom, młody człowiek potrafi zobaczyć własną indywidualność. Od-

¹ „Spośród wszystkich środków pomocniczych wychowania szczególne znaczenie ma szkoła, ponieważ mocą swego posłannictwa wytrwale i troskliwie kształtuje władze umysłowe, rozwija zdolności wychowania prawidłowych sądów, wprowadza w dziedzictwo kultury wytworzonej przez minione pokolenia, kształci poczucie wartości, przygotowuje do życia zawodowego, a tworząc warunki do przyjaznego współżycia wychowanków różniącym się charakterem i pochodzeniem, kształtuje postawy wzajemnego rozumienia. Ponadto szkoła stanowi jakby centrum, w którego działalności i rozwoju powinny uczestniczyć wspólnie: rodziny, nauczyciele, różnego rodzaju organizacje kulturalne, obywatelskie i religijne, a także państwo i cała wspólnota ludzka”. DWCH 5.

krywa jednocześnie, że rozwój talentów nadaje jego życiu pewien określony kierunek. Podążanie tą drogą sprawia, że doznaje uczuć spełnienia i satysfakcji. Wysiłek włożony w rozpoznawanie talentów owocuje rozwojem całego człowieka i wpływa na innych ludzi². Odnajdując swoje powołanie, młody człowiek realizuje tym samym wolę samego Stwórcy³.

1.10. ZAGROŻENIA

Na skutek złego odczytania, zlekceważenia lub nieodpowiedniego wykorzystania własnych talentów, osoba może zaniedbać swój własny rozwój, kierując tym samym swoje życie na drogę, która nie przyniesie jej zadowolenia i satysfakcji. Nierozeznanie własnych sprawności może również spowodować, że rozwój osoby ograniczy się do posiadania dóbr materialnych, przy jednoczesnym zaniedbaniu pracy nad kształtowaniem własnego człowieczeństwa⁴.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Talent to predyspozycja, którą należy rozwijać. Samo posiadanie tej zdolności nie stanowi o sukcesie, a dopiero właściwe jej stosowanie i realizowanie.

² „Rozwój zatem, w rozumieniu Pisma Świętego, nie jest jedynie pojęciem laickim, świeckim, ale jawi się – również ze swymi akcentami społeczno-gospodarczymi – jako współczesny wyraz zasadniczego wymiaru powołania człowieka. [...] Sam Pan Jezus, w przypowieści o talentach, zwraca uwagę na surowość, z jaką został potraktowany ten, który odważył się ukryć otrzymany dar: «Sługo zły i gnuśny! Wiedziałeś, że chcę żąć tam, gdzie nie posiałem i zbierać tam, gdzie nie rozsypałem [...] Dlatego odbierzcie mu ten talent, a dajcie temu, który ma dzieścić talentów» (Mt 25,26-28). My, którzy otrzymujemy dary Boże, aby owocowały, winniśmy «siać» i «zbierać». Jeśli tego nie czynimy, będzie nam odebrane i to, co mamy. Niech zgłębianie tych surowych słów pobudzi nas do bardziej zdecydowanego podjęcia przynaglającego dzisiaj wszystkich obowiązku współpracy w pełnym rozwoju innych: «rozwoju całego człowieka i wszystkich ludzi»”. SRS 30.

³ „Kto by chciał odstąpić od trudnego, ale wzniosłego zadania polepszania losu całego człowieka i wszystkich ludzi pod pretekstem ciężaru walki i stałego wysiłku przewycięzania przeszkód, czy też z powodu porażek i powrotu do punktu wyjścia, sprzeciwiałby się woli Boga Stwórcy”. SRS 30.

⁴ „Zgodnie z tym nauczaniem rozwój nie może polegać tylko na użyciu, na władaniu i na nieograniczonym posiadaniu rzeczy stworzonych i wytworów przemysłu, ale nade wszystko na podporządkowaniu posiadania, panowania i użycia podobieństwu człowieka do Boga oraz jego powołaniu do nieśmiertelności”. SRS 29.

W każdym z nas jest pragnienie bycia w czymś dobrym, posiadania poczucia spełnienia. Ważne jest uświadomienie sobie, że każdy ma talenty. Nawet uczeń, który bardzo słabo się uczy i ciągle się rozprasza.

Młodzież powinna ocenić siebie, by znaleźć mocne strony i uzdolnienia, odkryć talenty, by doskonalić własne sprawności, które służą rozwojowi osoby i jego otoczenia. Grupa o podobnych zainteresowaniach i talentach może zapewnić osobom młodym pragnienie podtrzymywania pozytywnych więzi oraz poczucia przynależności do jakiejś grupy.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Jeden z bohaterów książki – Neil bardzo boi się swojego ojca, dlatego zawsze jest mu posłuszny. Nie potrafi z nim rozmawiać, jest przestraszony i dlatego nie potrafi mu się przeciwstawić. Wie, że ojciec jest władczy, wydaje jedynie polecenia i oczekuje ich realizacji. Zataja więc przed nim swój udział w przedstawieniu. Z jednej strony bardzo boi się reakcji ojca, ale z drugiej jest w nim ogromna pasja i pragnienie jej realizacji. Pan Perry dowiaduje się jednak o kłamstwie syna i chce go przenieść do innej szkoły. Zrozpaczony i pozbawiony nadziei Neil odbiera sobie życie.

– Mój ojciec każe mi zrezygnować z udziału w sztuce, którą wystawiamy jutro w Henley Hall. Teraz, kiedy myślę o carpe diem i wszystkich tych naszych pomysłach, to... czuję się, jakby ktoś przykuł mnie do zimnej ściany w lochach. Gra w teatrze jest dla mnie wszystkim, panie Keating. To właśnie chciałbym w życiu robić! Wiem o tym na pewno. Rozumiem także ojca. Moi rodzice nie są tak bogaci jak na przykład rodzice Charliego. Ojciec do wszystkiego doszedł ciężką pracą. Ale... – Neil szukał słów – on zaplanował całą resztę mojego życia, każdy miesiąc, każdy dzień... i nigdy nie zapytał mnie o zdanie.

– Czy powiedziałeś to wszystkiemu swojemu ojcu? Tak, jak powiedziałeś to mnie? O teatrze, o sztuce, o swojej nowej pasji?

– Pan żartuje? On by mnie zabił!

– Wynika z tego, że przed ojcem grasz swoją drugą rolę, prawda?

– Powiedział łagodnie Keating. – Neil – nauczyciel spojrział spokojnym wzrokiem na swojego ucznia

N. H. Kleinbaum, *Sto-
warzyszenie Umarłych*
Poetów, Dom Wydawni-
czy REBIS, Poznań 2018,
s. 118.

– Wiem, że wydaje ci się to niemożliwe, ale musisz porozmawiać z ojcem. Musisz powiedzieć mu, jaki naprawdę jesteś, a on musi cię wreszcie poznać.

– Ale ja dobrze wiem, co on mi odpowie. Powie, że aktorstwo to niepoważne fanaberie, że jest głupie, frywolne, demoralizujące i że powinienem natychmiast z tym błaznowaniem skończyć. Powie, że razem z matką bardzo na mnie liczą, że nie mogą im zrobić zawodu i że dla mojego własnego dobra wybiję mi to wszystko z głowy.

– Tak. – Keating usiadł ciężko na łóżku. – Jeżeli uważasz, że to rzeczywiście coś więcej niż tylko kaprys, udowodnij to ojcu. Staraj się pokazać mu swoją pasję i zaangażowanie, pokazać, że to właśnie chcesz w życiu robić. To może długo potrwać, i nawet jeśli się nie powiedzie, to przynajmniej będziesz już miał osiemnaście lat i będziesz mógł robić, co sam zdecydujesz.

Lekcje z profesorem Keatingiem dodają Neilowi odwagi i pewności siebie. Teatr jest jego pasją, rola Puka daje mu ogromne szczęście. Talent aktorski sprawia, że czuje się spełniony. Jego miłość do aktorstwa jest tak silna, że zwycięża ze strachem.

Postawa Neila pokazuje, że wszyscy mamy prawo do marzeń, planów i aspiracji. Korzystanie z talentów pomaga rozpoznać własną drogę życia. Popełniając samobójstwo, Neil pożegnał się z ukochanym teatrem. Nie podjął ostatecznej walki o swoje marzenie.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Dziś doświadczacie w sposób szczególny prawdy, że zostaliście wyposażeni w wielorakie dary i talenty. Nie przestawajcie za nie dziękować Temu, który „hojnie darzy łaską i chwałą, nie odmawia dobrodziejstw postępującym nienagannie” (Ps 84,12). Odkrywajcie w sobie te zdolności, cieszc się nimi i rozwijajcie je z Bożą pomocą. Nieście je jako dary Ducha Świętego wszystkim, którzy potrzebują waszego miłosierdzia. Niech owocują w waszych rodzinach, szkołach i środowiskach.

Jan Paweł II, *Pomnażajcie talenty otrzymane od Boga*. Przemówienie do młodzieży zgromadzonej na Polach Lednickich, Watykan, 7.06.2003, w: tegoż, *Wyplłyni na głębie! Ojciec Święty do młodych Polaków*, wyd. Diecezjalne, Warszawa 2006, s. 247.

W sławnej przypowieści o talentach, przekazanej przez Ewangelistę Mateusza (por. 25,14-30), Jezus mówi o trzech sługach, którym pan, przed wyruszeniem w długą podróż, powierza swój majątek. Dwaj z nich zachowują się dobrze, gdyż podwajają otrzymane dobra; trzeci natomiast zakopuje pieniądź w ziemi. Po powrocie do domu pan prosi sługi, aby rozliczyli się z zadania, które im powierzył i o ile jest zadowolony z pierwszych dwóch, to jest rozczarowany postawą trzeciego. Sługa ów bowiem, ukrywając talent, zamiast zwiększyć jego wartość, zrobił zły użytek z tego daru: zachował się tak, jakby jego pan miał już nie wrócić, jakby nie miał nadejść ów dzień, w którym trzeba będzie się rozliczyć ze swej działalności. Za pomocą tej przypowieści Jezus chce nauczyć uczniów dobrego wykorzystania swych darów: Bóg powołuje każdego człowieka do życia i obdarza go talentami, powierzając mu zarazem jakąś misję do spełnienia. Byłoby głupotą myślenie, że dary te nam się należą tak, jakby wyrzekanie się ich oznaczałoby o jedną drogę mniej do celu własnego istnienia.

Benedykt XVI, *Rozważanie przed modlitwą Anioł Pański*, Watykan, 13.11.2011, [online:] <http://papiez.wiara.pl/doc/1006964.Milosc-musi-owocowac> [dostęp: 24.11.2015].

Franciszek, Wpis na Twitterze z 26.04.2013, [online:] <http://papiez.wiara.pl/doc/1535126.Papiez-do-mloдых-nie-zakopujcie-talentow> [dostęp: 24.11.2015].

Drodzy młodzi, nie zakopujcie waszych talentów, darów, które Bóg wam dał! Nie lękajcie się marzyć o wielkich rzeczach!

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Podobnie też jest z królestwem niebieskim jak z pewnym człowiekiem, który mając się udać w podróż, przywołał swoje sługi i przekazał im swój majątek. Jednemu dał pięć talentów, drugiemu dwa, trzeciemu jeden, każdemu według jego zdolności, i odjechał. Zaraz ten, który otrzymał pięć talentów, poszedł, puścił je w obrót i zyskał drugie pięć. Tak samo i ten, który dwa otrzymał; on również zyskał drugie dwa. Ten zaś, który otrzymał jeden, poszedł i rozkopawszy ziemię, ukrył pieniądze swego pana. Po dłuższym czasie powrócił pan owych sług i zaczął rozliczać się z nimi. Wówczas przyszedł ten, który otrzymał pięć talentów. Przyniósł drugie pięć i rzekł: „Panie, przekazałeś mi pięć talentów, oto drugie pięć talentów zyskałem”. Rzekł mu pan: „Dobrze, sługo dobry i wierny! Byłeś wierny w rzeczach niewielu, nad wieloma cię postawię: wejdź do radości twego pana!”. Przyszedł również i ten, który otrzymał dwa talenty, mówiąc: „Panie, przekazałeś mi dwa talenty, oto drugie dwa talenty zyskałem”. Rzekł mu pan: „Dobrze, sługo dobry i wierny! Byłeś wierny w rzeczach niewielu, nad wieloma cię postawię: wejdź do radości twego pana!”. Przyszedł i ten, który otrzymał jeden talent, i rzekł: „Panie, wiedziałem, żeś jest człowiek

twardy: chcesz żąć tam, gdzie nie posiałeś, i zbierać tam, gdzie nie rozsypałeś. Bojąc się więc, poszedłem i ukryłem twój talent w ziemi. Oto masz swoją własność!” Odrzekł mu pan jego: „Sługo zły i gnuśny! Wiedziałeś, że żnę tam, gdzie nie posiałem, i zbieram tam, gdzie nie rozsypałem. Powinieneś więc być oddać moje pieniądze bankierom, a ja po powrocie byłbym z zyskiem odebrał swoją własność. Dlatego odbierzcie mu ten talent, a dajcie temu, który ma dziesięć talentów. Każdemu bowiem, kto ma, będzie dodane, tak że nadmiar mieć będzie. Temu zaś, kto nie ma, zabiorą nawet to, co ma. A sługę nieużytecznego wyrzucicie na zewnątrz - w ciemności! Tam będzie płacz i zgrzytanie zębów” (Mt 25,14-30).

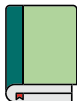
3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Spółeczność jest pewną grupą osób powiązanych w sposób organiczny zasadą jedności, która przekracza każdą z nich. Spółeczność, zgromadzenie widzialne i zarazem duchowe, trwa w czasie; dziedziczy przeszłość i przygotowuje przyszłość. Każdy człowiek staje się dzięki niej „dziedzicem” otrzymuje „talenty”, które wzbogacają jego tożsamość i których owoce powinien pomnażać. Słusznie więc każdy człowiek jest zobowiązany do poświęcania się na rzecz wspólnot, do których należy, i do szacunku wobec władz troszczących się o dobro wspólne (KKK 1880).

Por. KKK 791; 1879; 1936; 1937.

IV. LITERATURA PRZEDMIOTU

- Benedykt XVI, Rozważanie przed modlitwą Anioł Pański, Watykan, 13.11.2011, [online:] <http://papiez.wiara.pl/doc/1006964.Milosc-musi-owocowac> [dostęp: 24.11.2015].
- Franciszek, Wpis na Twitterze z 26.04.2013, [online:] <http://papiez.wiara.pl/doc/1535126.Papiez-do-mlodych-nie-zakopujcie-talentow> [dostęp: 24.11.2015].
- Grün A., *Rozwijać poczucie własnej wartości – przewycięzać bezsilność*, wyd. Salwator, Kraków 2007.
- Jan Paweł II, *Pomnażajcie talenty otrzymane od Boga*. Przemówienie do młodzieży zgromadzonej na Polach Lednickich, Watykan, 7.06.2003, w: tegoż, *Wypłyn na głębie! Ojciec Święty do młodych Polaków*, wyd. Diecezjalne, Warszawa 2006, s. 246-247.
- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Limont W., Cieślukowska J., *Wybrane zagadnienia edukacji uczniów zdolnych – zdolności i stymulowanie ich rozwoju*, wyd. Impuls, Kraków 2005.
- Lipnicka B., *Kształtowanie zdolności i talentu dziecka*, wyd. Barbara, Wrocław 2000.
- McGinnis A. L., *Sztuka motywacji, czyli jak wydobyć z ludzi to, co w nich najlepsze*, Oficyna Wydawnicza VOCATIO, Warszawa 1992.
- Muller W., *Być samemu nie znaczy być samotnym*, wyd. Salwator, Kraków 2007.
- Nouwen H.J.M., *Intymność*, wyd. Salwator, Kraków 2007.
- Nouwen H.J.M., *Otwarte dłonie*, wyd. Salwator, Kraków 2006.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*. Biblia Tysiąclecia, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Wojciechowski M., *Przypowieści dla nas*, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2007.
- Zuchniewicz P., *Szukałem Was. Jan Paweł II i światowe dni młodzieży*, Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne, Radom 2005.